

'החבורה' – ה'הגנה' בצבא הבריטי

**נוסדה בשנת 1942 ע"י חיילים ארצישראלים בשירותם בצבא הבריטי.
ראשונים לטיפול בפליטים והכנתם להעפלה.
ראשונים לבניית התשתית להעפלה באיטליה.**

רשמו: אברהם שביט, אליעזר ביגר

התנדבות יהודים מא"י לשירות בצבא הבריטי החלה מיד עם פרוץ מלחמת העולם ה-2. המוני הנוער בארץ שאפו להשתתף במלחמה נגד גרמניה הנאצית. חודשים אחדים לפני כן פורסם ה'ספר הלבן' הקובע מגבלות להתיישבות יהודית בא"י ומגבלות חמורות לעליית יהודים ארצה. היחסים בין התנועה הציונית לבין הממשלה הבריטית היו עכורים. בפרוץ המלחמה נקבעו היחסים ע"י בן-גוריון בנוסחה: "נלחם ב'ספר הלבן' כאילו אין מלחמה בנאצים ונסייע לבריטים במלחמתם בנאצים כאילו אין 'ספר לבן'." נוסחה מסובכת וקשה למימוש, אבל כך אמנם התקיימו היחסים. הממשלה הבריטית לא איפשרה הקמת יחידות לוחמות של יהודי א"י, אך עודרה גיוס ליחידות שירותים. המתנדבים הארצישראלים היו מוכנים לכל מאמץ במלחמה בנאצים, אך דבקו בנאמנותם להוראות ה'הגנה'.

בשנת 1942 שירתו כבר בצבא הבריטי כ-20,000 מגויסים ארצישראלים, בעיקר ביחידות תובלה והנדסה. ארגון ה'הגנה' מינה את אליהו כהן (בן-חור) כמפקד אנשי ה'הגנה' ביחידות העבריות בצבא הבריטי. בכל יחידה היה גרעין של אנשים שעסקו באיסוף נשק במדבר המערבי ושליחתו ארצה. בתחילה היתה זאת יוזמה אישית, אך עם הזמן נוצר קשר בין היחידות והפעולה נמשכה בצורה מאורגנת. שיטות הברחת הנשק השתכללו מדי פעם ע"י רעיונות יצירתיים של העושים במלאכה. הארגון שעסק בהערמה על שלטונות הצבא קיבל, ע"י החברה, את השם T.T.G. כראשי תיבות של "טלחאס טיזי גשפטים".

בספטמבר 1943 פלשו בנות הברית לדרום איטליה. חיילי היחידות העבריות שהשתתפו בפלישה לדרום איטליה ואלה שהגיעו אחריו, היו הראשונים שנפגשו עם ניצולי השואה. הפליטים רוכזו ב'הכשרות' עם מדריכים ישראלים מהיחידות העבריות בצבא הבריטי אשר דאגו לכל מחסורם והכשירו אותם לעליה ארצה.

עם העברת היחידות העבריות לדרום איטליה התארגנה קבוצת פעילים אשר קראה לעצמה "החבורה". אליעזר ביגר (לסקה), מראשוני ה"חבורה", מספר: אנשי "החבורה" נבחרו בקפידה רבה ע"י אליהו כהן וחבריו, בעיקר אנשי ה'הגנה', יוצאי פלמ"ח וחברי קיבוצים ומושבים. למרות שהיינו חיילים לכל דבר, התנתקנו מהיחידות והקמנו יחידה "פרטית" לפעילות למען ההעפלה שהוגדרה על ידינו "כעבודת קודש".

בהיותנו חיילים בצבא הבריטי, הכרנו את הנוהלים והיינו חופשיים לנוע בשטח. באיטליה, מיד לאחר המלחמה לא ניתן היה להשיג שום דבר בשוק המקומי, המצב היה ממש הפוך, האזרחים האיטלקים הסתובבו ברחובות העיר סמוך למחנות הצבא וביקשו מזון מהחיילים. המקום היחידי שניתן היה להשיג מזון, דלק וציוד היה בבסיסים ובמחסנים של הצבא הבריטי.

הוטל על "החבורה" להתחיל לאגור מזון ודלק עבור הספינות. ואכן התחלנו מיד לפשוט על בסיסי המזון והדלק של הצבא הבריטי כאשר אנו מצויידיים במסמכים מזויפים עם שמות של יחידות שבכלל לא קיימות והוצאנו מהם מזון, דלק וציוד שהועבר כולו להכשרת מג'נטה אשר בה אוסון וטופל בכל הדברים עד להכנתם למשלוח לספינות. אנשי "החבורה" מזוהים ב-3 קבוצות:

קבוצה ראשונה - מורכבת מחברים שהפעילות שלהם התחילה מיד עם פגישתם עם ניצולי השואה הראשונים שהגיעו לאיטליה. לאחר פרשת לה-ספציה, הם פשטו את מדי הצבא הבריטי והפכו ל"פליטים". במקומם נבחרו "כפילים" שהוכנסו לפלוגות והגיעו ארצה במקומם. קבוצה זו מנתה כ-12 איש, הם שהו באיטליה 4 שנים.

קבוצה שנייה - מורכבת מחיילים אשר היו פעילים כל זמן שהפלוגה שלהם היתה באיטליה. עם תזוזת הפלוגה הם הצטרפו ל"חבורה" וחזרו ארצה. קבוצה זו מנתה כ-20 איש.

קבוצה שלישית - מורכבת מחיילים שנשלחו מהבריגדה כתגבורת לאחר שהיחידות הישראליות חזרו ארצה. קבוצה זו מנתה כ-7 איש.

חלק מאנשי "החבורה" היו בהכשרות שהוקמו באיטליה, ועזרו בטיפול בפליטים והכוונתם לקראת העליה ארצה. כאשר נרכשה ספינה, היינו שולחים אליה את המזון, הדלק וכל יתר הציוד. על הספינה היה איש פלי"ם אשר הכין את. הספינה יחד עם הצוות לקראת ההפלגה. כמו כן הובאה לספינה אלחוטאית/ת עם מכשיר קשר לשם קשר רצוף עם הארץ ואיתנו במשך כל ימי ההפלגה.

עם קבלת הודעה שהספינה מוכנה, היינו יוצאים עם משאיות צבאיות להכשרות, מעמיסים את הפליטים ונוסעים בשיירה לחוף שבו חיכתה הספינה. המפגשים היו בדרך כלל בחצות, כדי להספיק להעלות את המעפילים על הספינה ולאפשר לה להסתלק מהחוף לפני אור הבוקר, וכן לאפשר למשאיות לחזור לבסיסם בלילה..

השיירות נוהלו בסדר צבאי בהתאם לנוהלים; בראש השיירה היה אחד מאנשי "החבורה" בלבוש "קצין" עם דרגות ובידיו היו מסמכים מזויפים לפיהם אנו מעבירים אנשים ממקום למקום בפקודת "הוד מלכותו". רק לאחר פרשת לה-ספציה, כאשר הפכנו מחיילים לפליטים, עברנו לעבור עם משאיות אזרחיות.

חשוב לציין, כי בין ההפלגות והזמן הפנוי עסקנו בהוצאת תחמושת ונשק (רובים ומכונות יריה) מבסיסי שלל אמריקאים, גם זה במסמכים מזויפים. לימים התחמושת והנשק שהוסתרו במג'נטה, נארזו ונשלחו ארצה בסליקים. בסה"כ יצאו מאיטליה 36 ספינות ועליהן כ-22,000 מעפילים. הספינה הראשונה שפרצה את הדרך היתה 'דלין' ועליה 35 מעפילים, היא הפליגה ביום 21.8.1945 מבארי. רב החובל היה אנריקו לוי, המלווה איש פלי"ם ישראל חורב (חרקובסקי) והאלחוטאי אריה חייקינד מפלוגה 544. הספינה האחרונה היתה "קרב עמק איילון" הפליגה ביום 29.4.1948.